

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-07-26 Nr. NV-1896

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-23-1009(2) TAIS-23-9434(3)	DĖL SKOLŲ IŠIEŠKOJIMO ĮMONIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-1741(4)		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2023-07-13	<i>Ekonomikos ir inovacijų ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-07-25	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narių A. Palonio, R. Šalaševičiūtės, V. Ažuolo ir J. Pinskaus iniciatyva įstatyminiu lygmeniu siūloma reglamentuoti skolų išieškojimą vykdančių įmonių veiklą. Anot iniciatorių, šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nenumato jokio skolų išieškojimo veiklą vykdančių ūkio subjektų priežiūros mechanizmo. Todėl, anot rengėjų, manytina, kad skolų išieškojimo įmonių veiklos reglamentavimas atskiru įstatymu sudarytų sąlygas užtikrinti tiek sąžiningą skolų išieškojimo įmonių tarpusavio konkurenciją, tiek ir vartotojų bei verslo subjektų teisių apsaugą. Pažymima, kad Latvijoje, Prancūzijoje, Švedijoje ir Vokietijoje yra atskirai reglamentuojama skolų išieškojimo įmonių veikla, šią veiklą prižiūrint atitinkamai paskirtai priežiūros institucijai. Skolų išieškojimo įmonių įstatymo projektu siekiama iš esmės sureguliuoti skolų išieškojimo veiklą vykdančių įmonių veiklą ir jos licencijavimą, užtikrinti jų veiklos skaidrumą bei vartotojų teisių apsaugą, siekiant kiek įmanoma labiau sumažinti neigiamas dėl skolinių įsipareigojimų nevykdymo kylančias socialines bei finansines pasekmes. Skolų išieškojimo įmonių įstatymo projektu siūloma: 1) paskirti priežiūros instituciją, kuri išduotų skolų išieškojimo veiklos licenciją ir vykdytų skolų išieškojimo įmonių veiklos priežiūros funkcijas; 2) nustatyti skolų išieškojimo veiklos licencijavimo tvarką; 3) numatyti skolų išieškojimo įmonių savivaldos organus, jų funkcijas ir teises; 4) nustatyti informavimo apie reikalavimo teisės perleidimą formą ir turinį; 5) nustatyti maksimalų skolų išieškojimo įmonių galimą taikyti delspinigių dydį ir skaičiavimo laikotarpį; 6) numatyti, kad jokios kitos netesybos ir mokesčiai už skolinių įsipareigojimų nevykdymą skolininkui negali būti taikomi; 7) numatyti, kad skolų išieškojimo įmonei draudžiama priimti įmokas iš skolininko vekseliais, čekiais ar skolos raštais; 8) numatyti, kad skolų išieškojimo įmonė turi teisę vykdyti skolų išieškojimo veiklą tik turėdama priežiūros institucijos išduotą skolų išieškojimo veiklos licenciją ir būdama įrašyta į viešąjį skolų išieškojimo įmonių sąrašą; 9) numatyti priežiūros institucijos teises vykdant skolų išieškojimo įmonių veiklos priežiūrą; 10) numatyti skolų išieškojimo įmonių garbės teismo ar priežiūros institucijos už įstatymo įsipareigojimų nesilaikymą galimas taikyti nuobaudas ir baudas.

Šis įstatymas būtų netaikomas:

- 1) skolų išieškojimo veiklai, kurią vykdo antstoliai, advokatai;
- 2) fiziniams asmenims, kurie įgyvendina savo reikalavimo teises;
- 3) juridiniams asmenims, kurie įgyvendina savo reikalavimo teises;
- 4) skolų išieškojimui, kurį vykdo valstybės ar savivaldos institucijos viešosios teisės srityje;
- 5) kitais įstatymų numatytais atvejais.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės pozicija - nepritarti įstatymo projektui (be kita ko, sprendimas dėl skolų išieškojimo įmonių veiklos teisinio reguliavimo reikalingumo ir būdo pirmiausia turėtų būti pagrįstas realios Lietuvos vartotojų socialinės, ekonominės ir teisinės padėties analize, įvertinus netinkamų veiklos praktikų paplitimą. Šiuo metu turimi duomenys, priešingai, nepagrindžia tokio reguliavimo būtinumo. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos duomenimis, 2021–2022 m. buvo gauti tik pavieniai skundai dėl skolų išieškojimo bendrovių veiksmų. Numatomus reguliuoti skolų išieškojimo teisinius santykius šiuo metu jau reguliuoja Civilinis

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

kodeksas (reglamentuojamas reikalavimo perleidimas, nuostolių, kaip protingų išlaidų, susijusių su nuostolių išieškojimu ne teismo tvarka, atlyginimas, netesybos ir nuostoliai) atliepia Vyriausybės programą, kurioje įtvirtinta debiurokratizacijos ir dereguliavimo kryptis, kurios laikantis numatoma atsisakyti perteklinio reguliavimo ir biurokratinių procedūrų tiek peržiūrint anksčiau priimtus teisės aktus, tiek priimant naujus. Be to, esamas bendrasis teisinis reguliavimas užtikrina skolų išieškojimo įmonių veiklos kontrolę, priežiūrą ir skolininkų interesus, teisių apsaugą, todėl specialusis reglamentavimas Lietuvoje nėra būtinas ir tikslingas.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Derinta su Teisingumo, Finansų, Vidaus reikalų, Aplinkos, Kultūros, Žemės ūkio, Susisiekimo, Energetikos, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Socialinės apsaugos ir darbo, Užsienio reikalų, Krašto apsaugos ministerijomis, Konkurencijos taryba, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Lietuvos banku, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Valstybine energetikos reguliavimo taryba, Ryšių reguliavimo tarnyba.

Aplinkos, Finansų, Krašto apsaugos, Kultūros, Vidaus reikalų, Švietimo, mokslo ir sporto, Užsienio reikalų, Žemės ūkio, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija derino be pastabų.

Patikslinta atsižvelgus į Teisingumo ministerijos, Konkurencijos tarybos, Lietuvos banko, Ryšių reguliavimo tarnybos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos teiktas pastabas.

Klausimą aptariant 2023 m. liepos 25d. tarpinstituciniame pasitarime institucijos pastabų neturėjo. Išvados projektas patikslintas pagal LRVK Teisės grupės teiktas pastabas.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Pažymėtina, kad Europos Komisija yra pasiūliusi sukurti vieningą neveiksnių paskolų antrinę rinką ir šiuo tikslu 2021 m. lapkričio 24 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/2161 dėl kredito administratorių ir kredito pirkėjų. Šios Direktyvos nuostatos į nacionalinę teisę turi būti perkeltos iki 2023 m. gruodžio 29 d. Tuo tikslu Finansų ministerija rengia Kredito administratorių ir kredito pirkėjų įstatymą (toliau – Naujas įstatymas) bei ruošia atitinkamų įstatymų pakeitimų projektus, kuriais bus siekiama skatinti ir plėtoti neveiksnių paskolų antrines rinkas, bus nustatyta neveiksnių paskolų įsigijimo iš kredito įstaigų tvarka ir reikalavimai, taikomi ne kredito įstaigoms, taip pat nustatyti reikalavimai tokias paskolas administruojantiems subjektams. Įgyvendinus šias priemones, kredito įstaigos galės lengviau ir efektyviau administruoti arba parduoti neveiksnius paskolas trečiosios šalims, dėl to bus sumažintas kredito įstaigų turimų neveiksnių paskolų skaičius, neleidžiama joms kauptis ateityje, bus sustiprintas finansinis stabilumas, kartu užtikrinama paskolų gavėjų apsauga. Šiuo metu vertinamos alternatyvos, ar Naujame įstatyme nebūtų galimybės numatyti ir skolų išieškojimo įmonėms taikomų rinkos dalyviams teisių ir pareigų ir stiprinančių vartotojų apsaugą.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Saulius Gaigalas

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas